

De ogentheorie in de duivensport

Eric Mebis

De laatste jaren hechten steeds meer liefhebbers belang aan de ogen van hun gevleugelde vrienden. Ongetwijfeld heb je deze merkwaardige “ogentuurs” al eens opgemerkt op een of andere grote duivenverkoop. Soms staren ze minutenlang – meestal met een loep of vergrootglas – in de ogen van een duif. Maar wat zoeken ze daar precies?

De afgelopen jaren is er behoorlijk wat wetenschappelijk onderzoek verricht naar het oriëntatievermogen van de duif. Zo weet men vandaag dat bepaalde cellen receptoren bevatten die onderling kunnen communiceren via lichtgolven en daarbij processen in werking zetten. Met name de functie van de pijnappelklier speelt daar een grote rol. De pijnappelklier die in directe verbinding staat met het oog, is het enige zachte weefsel waar magnetiet korrels in aangetoond zijn. Dit magnetiet is zeer gevoelig voor veranderingen in aardmagnetisme en wordt "gepolariseerd" door lichtgolven in het ultraviolette spectrum. Als dit goed gebeurt is dan kan de duif de kleinste spanningsverschillen in het aardmagnetisme waarnemen. Meerdere artikels van Steven Van Breemen verwijzen naar deze wetenschap en eigenlijk moet je het zien als een zonnekompas!

Het is inmiddels ook bewezen dat de duif zich tijdens haar vlucht, met name in de laatste twintig kilometer, hoofdzakelijk oriënteert op het zicht. Men kan dit vergelijken met een soort fotografisch geheugen: de duif vergelijkt het landschap dat zij vanuit de lucht waarneemt met beelden die eerder in haar geheugen zijn opgeslagen. Hieruit volgt dat de omgeving voor de duif goed bekend moet zijn. Hoe beter zij het landschap kent, des te eenvoudiger zal zij dit herkennen en des te vlotter zal zij haar weg naar huis vinden. Het hoeft dan ook geen betoog dat de ogen hierin een cruciale rol spelen.

Met dit alles wil ik tevens duidelijk maken dat de ogen tijdens een wedstrijdvlucht zwaar op de proef worden gesteld. Wanneer de kwaliteit van het oog onvoldoende is, zal de duif hier niet alleen oriëntatieproblemen van ondervinden, maar ook fysiek onder lijden. Stelt u zich maar eens voor: midden in de zomer vijf uur lang tegen de zon in moeten kijken, met een striemende wind vol in de ogen. Door de hoge vliegsnelheid van de duif is deze luchtstroom bijzonder intens en nauwelijks te vergelijken met wat wij gewend zijn. Doe gerust zelf de proef op de som: kijk enkele minuten recht in de richting van de zon, of neem plaats op een motorfiets zonder beschermende bril. Dan wordt al snel duidelijk welke enorme belasting dit vormt voor de ogen — laat staan voor die van een duif tijdens een lange wedstrijdvlucht.

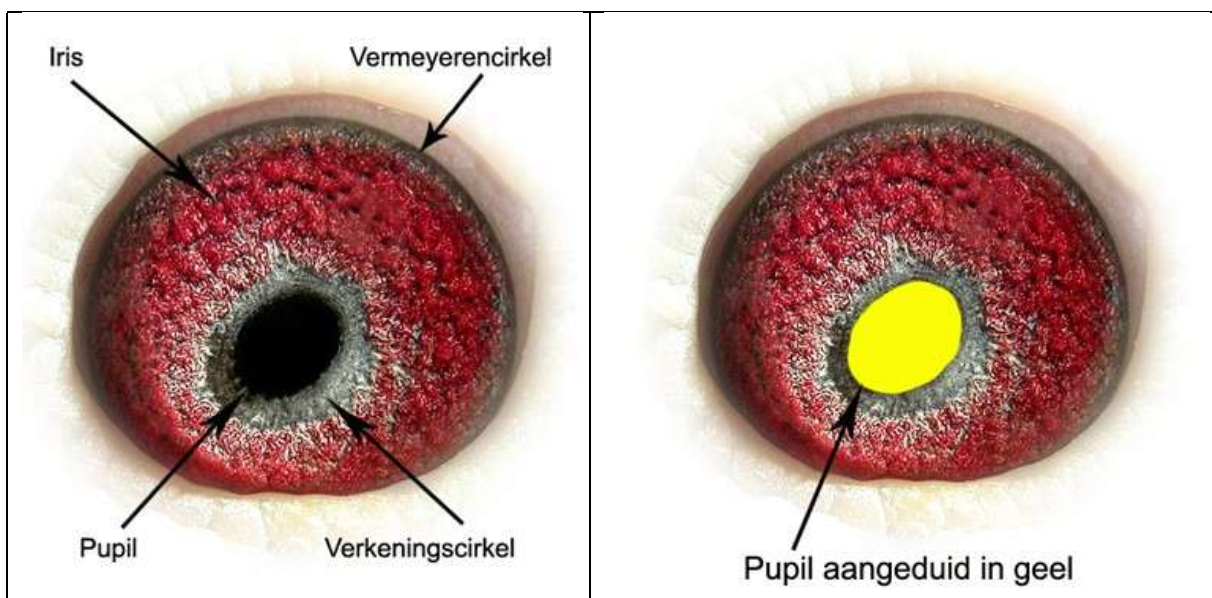
Mijn ervaringen met betrekking tot de ogentheorie hebben mij geleerd dat deze een belangrijke rol speelt bij het bepalen van de kweekwaarde van een duif. Nadat ik mij ongeveer drie jaar geleden intensief ben gaan verdiepen in deze materie en ze ook consequent ben gaan toepassen bij de selectie van mijn duiven, zijn de prestaties duidelijk verbeterd. Niet alleen gingen de resultaten merkbaar bergopwaarts, ook het aantal gekweekte goede vliegduiven is aanzienlijk toegenomen.

Daarbij wil ik niet ontkennen dat ik bij de selectie van kweekduiven steeds het volledige plaatje in acht neem. Alle belangrijke eigenschappen van een duif worden meegenomen in de beoordeling: een goede bouw, evenwicht, de vleugeltheorie, zachte en gesloten

pluimage, algemene gezondheid, de keel, enzovoort. Een superoog in een duif die verder een wrak is, zal zelden tot succes leiden. Maar omgekeerd moet ik helaas ook vaststellen dat een verder uitstekende duif, zonder voldoende kwaliteit in het oog, eveneens haar beperkingen kent.

Wat zoek ik allereerst in het oog van een duif? Op de eerste plaats moet het oog levenslust en vitaliteit uitstralen: helder, levendig en beweeglijk. De pupil speelt hierin een voorname rol; deze dient snel en duidelijk te reageren op veranderingen tussen licht en donker. Daarnaast mag het oog in geen geval nat zijn.

Met dit artikel en bijbehorende illustraties is het mijn bedoeling om in eenvoudige en begrijpelijke taal mijn kennis over de ogentheorie binnen de duivensport toe te lichten. Het is zeker niet zo dat ik deze theorie zelf heb uitgevonden, maar door haar jarenlang consequent toe te passen en steeds opnieuw aan de praktijk te toetsen, ben ik tot de overtuiging gekomen dat vooral bij het kweken betere resultaten worden behaald met duiven die beschikken over een zogenaamd kweekoog. Om hier verder op in te gaan, wil ik eerst starten met een opsomming van de specifieke eigenschappen waaraan zo'n kweekoog moet voldoen. Vervolgens zal ik de verschillende onderdelen van het oog benoemen en toelichten, zoals aangeduid in figuur 1.

Figuur 1

Figuur 2

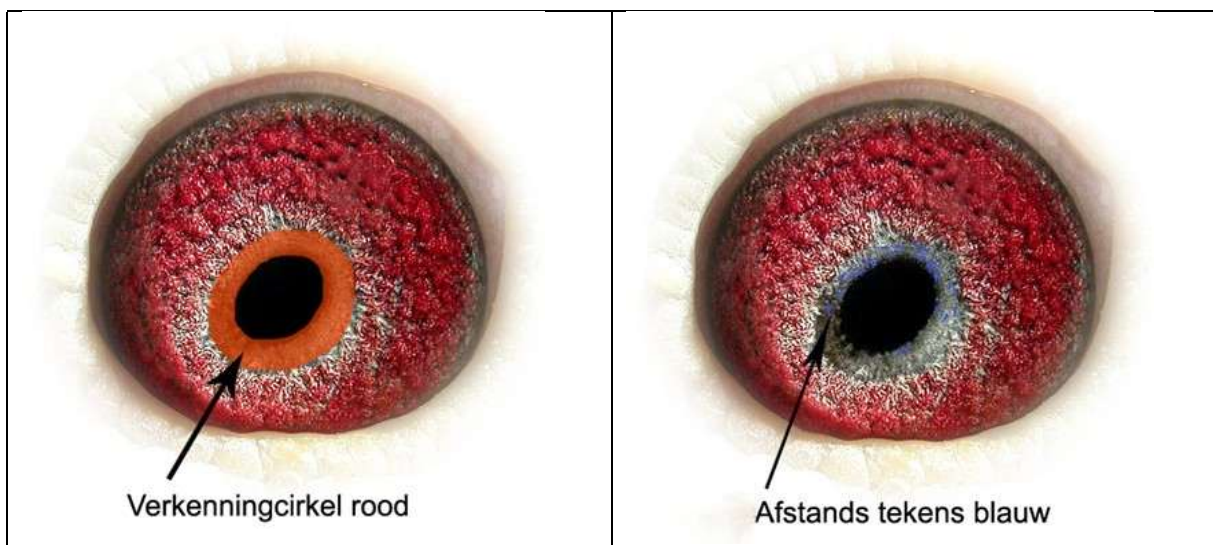
De pupil

Een grote pupil zie ik persoonlijk niet graag; dit wijst meestal op verval. Kweken uit duiven met een kleine pupil is daarentegen zeker niet verkeerd. Toch geloof ik niet dat men kan stellen dat uitsluitend duiven met een kleine pupil goed zijn. Belangrijker is dat de pupil snel en duidelijk reageert op licht en donker en dat zij steeds lichtjes naar de punt van de bek gericht is. De pupil zet uit — of wordt groter — in de duisternis om zoveel mogelijk licht binnen te laten. Bij fel licht doet zich uiteraard het omgekeerde effect voor en zal de pupil zich verkleinen.

In het boek *Ogen in kleur* citeert John Lambrechts dat velen beweren dat de pupil beweegbaar is. Zelf ben ik hiervan (nog) niet overtuigd. Laten we daarom eens van een andere basis uitgaan en veronderstellen dat het de verkenningcirkel is die deze beweging regelt. In dat geval verkrijgen we het volgende beeld: de verkenningcirkel, die tegen de pupil aanligt en iets minder zwart is dan de pupil zelf, zou dan fungeren als bescherming tegen fel zonlicht (zie inleiding).

Ik heb dit alles lang geleden nauwkeurig onderzocht en kwam daarbij tot de volgende vaststelling: wanneer een duif in de verte kijkt, zet de verkenningcirkel — of de zogenaamde correlatiecirkel — zich uit in de richting van de punt van de bek. Wanneer zij daarentegen een punt van dichtbij bekijkt, trekt deze cirkel zich samen. Dit wordt door sommige liefhebbers wel het “scheel kijken” genoemd.

Mogelijk heeft de lezer reeds opgemerkt dat, naarmate de dag vordert, het kijkgat (de pupil) groter wordt en de verkenningcirkel minder zichtbaar is. Deze is zelfs bijna onzichtbaar wanneer de duif recht in de zon kijkt. In dat laatste geval sluit zij als het ware de pupil met haar verkenningcirkel, waardoor het zicht wordt verscherpt en het oog beschermd blijft. Bij een vogel die sprankelt van levenslust, zullen de rand van de pupil en de iris voortdurend licht trillen. Hoe sterker de oogspieren, des te beter zij in staat zijn de bewegingen van de verkenningcirkel te regelen (zie figuur 2).

Figuur 3

Figuur 4

Verkenningcirkel of correlatiecirkel

Velen denken dat sommige ogen geen verkenningcirkel vertonen. Wanneer men echter nauwkeurig observeert, bemerkt men vaak een zeer dun cirkeltje — soms volledig gesloten — dat op enige afstand van de pupil ligt. Tussen deze cirkel en de pupil bevindt zich de correlatiecirkel, die meestal een groen- of geelachtige kleur heeft, al schijnt het zwart er vaak nog doorheen.

Persoonlijk zie ik het liefst dat de verkenningcirkel zo breed mogelijk is. Bovendien bezitten sommige echte cracks een donker gevulde verkenningcirkel, meestal zichtbaar tussen 6 en

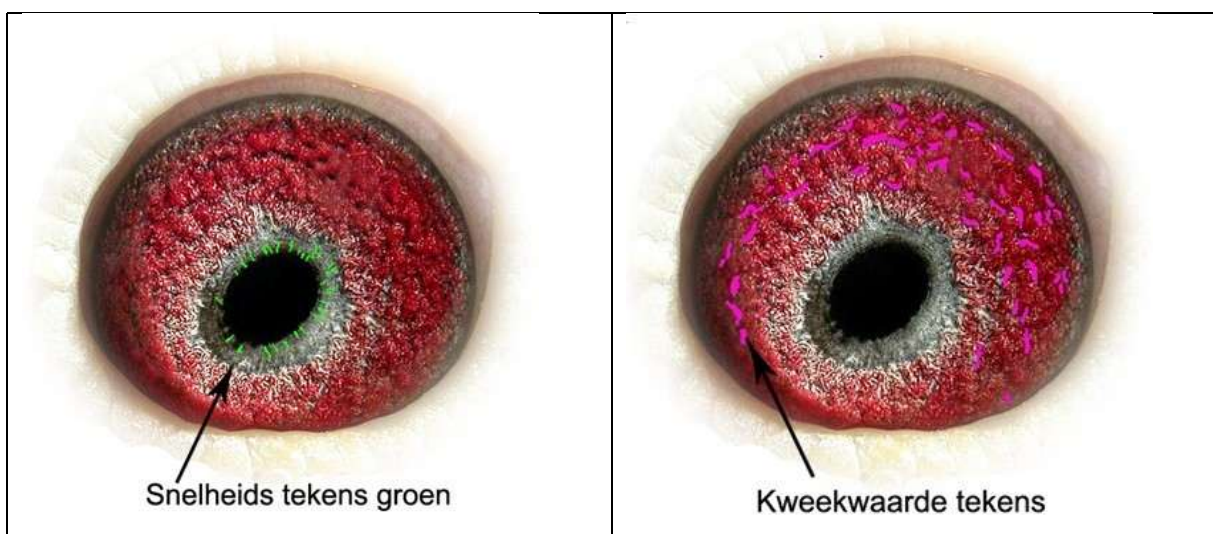
9 uur. Dit ontstaat doordat de fijne streepjes daar dicht bij elkaar liggen, waardoor er als het ware een donkere vlek in deze ring wordt gevormd.

De verkenningcirkel kan uit verschillende kleuren bestaan. Naar mijn mening heeft de kleur op zich weinig tot niets te maken met de kwaliteit van de cirkel. Er bestaan prachtige grijze en gele verkenningcirkels, maar de meest voorkomende zijn de zwarte. Juist hier ontstaan vaak misverstanden: omdat ook de pupil zwart is, wordt soms ten onrechte aangenomen dat deze cirkel ontbreekt.

Zelf geef ik duidelijk de voorkeur aan een brede verkenningcirkel — hoe breder, hoe beter — met minimaal een duidelijke donkere vlek tussen 6 en 9 uur (zie figuur 3).

Tekens van vliegwaarde in de verkenningcirkel

De vliegwaarde van de duif wordt hoofdzakelijk bepaald door de tekens — de streepjes — in de verkenningcirkel. Zoals reeds eerder aangehaald, dient deze cirkel zo breed mogelijk te zijn en duidelijk zichtbare streepjes te bevatten. Streepjes die in circulaire richting lopen, wijzen doorgaans op een afstandsvlieger. Streepjes die daarentegen haaks op de pupil staan, duiden eerder op een snelheidsvlieger. In figuur 4 en figuur 5 wordt duidelijk geïllustreerd wat hiermee bedoeld wordt.

Figuur 5

Figuur 6

De iris

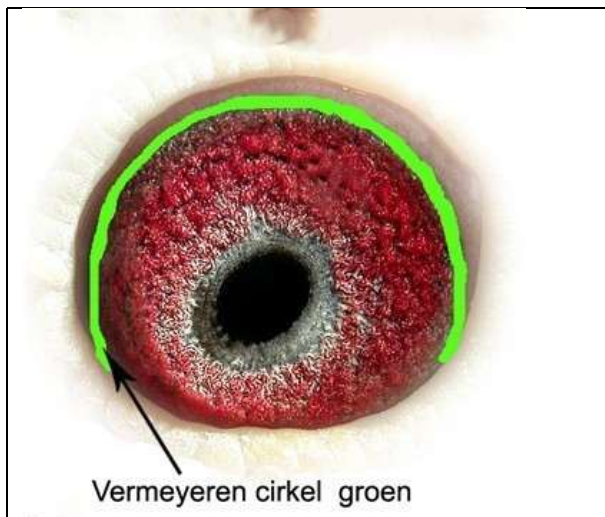
De iris dient in de eerste plaats een rijk gevulde kleur te hebben en moet de zogenaamde streepjes bevatten. Naar mijn mening zijn deze streepjes aanduidingen van een bepaalde structuur van vlokjes. Om dit te verduidelijken kan men het vergelijken met rijstpap die men van bovenaf bekijkt: een dikke, vlokkerige structuur. Hoe fijner deze structuur wordt, hoe vlakker het uitzicht — vergelijkbaar met pudding. De iris moet deze vlokkerige structuur duidelijk vertonen en bovendien diep en helder van kleur zijn. Tussen deze structuur zie ik ook graag zwart pigment naar voren komen. Hoe sterker dit zwarte (donkere) pigment zichtbaar is in de iris, des te hoger beschouw ik de kweekwaarde van de duif.

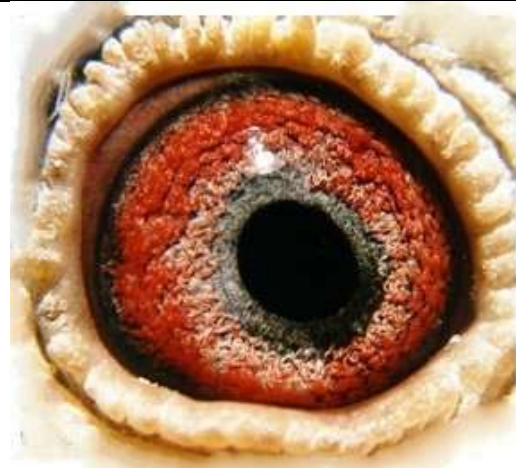
Opmerking: hierbij dient men echter voorzichtig te zijn, want duiven vertonen de ware structuur van de iris niet altijd vóór hun tweede levensjaar. Ook de kleur van het oog wordt rijker — of meer gebonden — naarmate de duif verder uitgroeit.

Vandaar dat vele ogenkeurders een duif pas correct kunnen beoordelen wanneer zij twee jaar oud is en de oogtekens zich volledig laten zien. Op dat ogenblik is de duif immers tot volle rijpheid gekomen.

Het betekent echter niet dat dergelijke keurders toekomstige goede vliegers jonger dan twee jaar zomaar naar de soeppot zouden verwijzen. Dit gebeurt niet, omdat zij in het oog — los van de nog niet volledig verschenen streepjes — reeds voldoende kwaliteiten kunnen waarnemen die wijzen op een goede herkomst.

Figuur 7

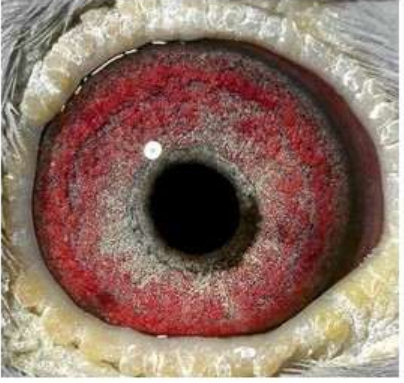
figuur 8 – uitstekende Vermeijerencirkel

Beoordelen van (kwekers)ogen

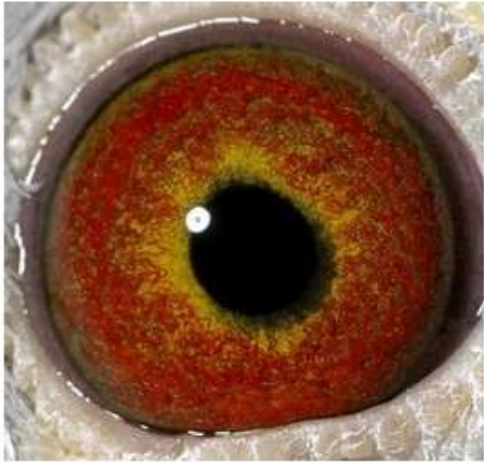
Tot slot volgen op de volgende pagina nog enkele foto's ter bestudering. De ogen waarbij wordt opgemerkt dat ze goed zijn betreffen ogen die volgens de selectiemethode van Hofmann de hoogste score behaalden: 50/50 — 50 punten voor kweekwaarde en 50 punten voor vliegduif.

Vergelijk deze ogen gerust met die van de duiven die in **uw** bezit zijn. Een belangrijke opmerking hierbij is dat de kleur van het oog op zich geen rol speelt bij deze beoordeling.

Succes ermee...

GOED	SLECHT
50 / 50 Extra v. vliegwaarde / Extra v. kweekwaarde <i>Zeer brede verkenningcirkel met alle tekens</i> <i>Verdikking verkenningcirkel van 4 uur tot 7 uur</i> <i>Zeer korrelige iris met kweek</i>	35 / 25 Goed v. vliegwaarde / Slecht v. kweekwaarde <i>Normale verkenningcirkel met matige tekens</i> <i>Verdikking verkenningcirkel van 3 uur tot 6 uur</i> <i>Vlakke iris zonder kweektekens</i>

50 / 50 Extra v. vliegwaarde / Extra v. kweekwaarde <i>Zeer brede verkenningcirkel met alle tekens</i> <i>Verdikking verkenningcirkel van 12 uur tot 12 uur</i> <i>Zeer korrelige iris met kweektekens</i>	35 / 25 Goed v. vliegwaarde / Slecht v. kweekwaarde <i>Normale verkenningcirkel met matige tekens</i> <i>Verdikking verkenningcirkel van 1 uur tot 8 uur</i> <i>Vlakke iris zonder kweektekens</i>

50 / 50 <i>Extra v. vliegwaarde / Extra v. kweekwaarde</i> <i>Zeer brede verkenningcirkel met alle tekens</i> <i>Verdikking verkenningcirkel van 4 uur tot 8 uur</i> <i>Super korrelige iris met kweektekens</i>	35 / 25 <i>Matig v. vliegwaarde / Slecht v. kweekwaarde</i> - <i>Kleine smalle verkenningcirkel met matige tekens</i> <i>Verdikking verkenningcirkel van 3 uur tot 7 uur</i> <i>Vlakke iris zonder kweektekens</i>

Tot besluit

Met deze uiteenzetting was het mijn bedoeling om reeds bestaande theorieën toe te lichten die ik door de jaren heen heb toegepast — en dit met succes. Dit sluit uiteraard niet uit dat ik rond bepaalde theorieën een eigen mening en interpretatie heb ontwikkeld, gebaseerd op praktijkervaring.

Daarbij kom ik tot de conclusie dat een brede verkenningcirkel en een rijk gevulde iris, in aanwezigheid van de zogenaamde kweektekens, een duidelijke meerwaarde vormen voor zowel de reisduif als — en zeker — voor de kweekduif.

Hopelijk heb ik met dit artikel enkele non-believers over de streep kunnen halen om deze theorie zelf eens toe te passen op het eigen hok en de resultaten objectief te bekijken en te evalueren.

Geschreven door: Eric Mebis

Deze tekst mag niet worden verveelvoudigd zonder schriftelijke toestemming van de auteur.